

Hørings svar til Barne- og likestillingsdepartementet

Forslag til endringer i barnevernloven: Kompetanse, varslingsregler til fornærmede eller etterlatte og regulering av bruk av sakkyndige i barnevernet.

Landsforeningen for barnevernsbarn (LFB) er en medlems- og interesseorganisasjon for nåværende og tidligere barnevernsbarn. LFB er den eneste demokratiske brukerorganisasjonen for barnevernsbarn i Norge. Hos oss kan alle barnevernsbarn over 12 år, som har eller har hatt tiltak i barnevernet bli medlem helt gratis.

LFB jobber aktivt med brukermedvirkning og for å bedre barn og unges rettigheter i møte med barnevernet, samt for å bedre stereotype holdninger i barnevernet og til barnevernsbarn. Vi har stor innflytelse på utviklingen av dagens barnevern. Vi jobber på systemnivå, og sitter i flere ulike referansegrupper, utvalg og er med på høringer.

Overordnet er LFB glade for at regjeringen ønsker å heve kompetansen blant ansatte i barnevernet, og setter pris på å få muligheten til å komme med innspill. Vi reagerer imidlertid på at høringen om varslingsregler faller under samme høringsnotat, ettersom dette fremstår relativt fjernt fra temaet i resten av høringen. Vi ber derfor departementet skille slike høringer i fremtiden, så ikke viktige høringsinstanser går glipp av notatene nettopp fordi de er «gjemt» under andre temaer.

Hørings svaret vårt vil være delt i tre deler – én del for hvert høringsnotat. De forskjellige delene markeres tydelig med overskrifter.

1: Kompetanse i barnevernet

Først og fremst: Landsforeningen for barnevernsbarn er glade for at departementet setter fokus på kompetanse i barnevernet og at det er forskjellige utdanningskrav til forskjellige stillinger. Vi i LFB vet bedre enn de fleste at manglende kompetanse kan få svært negative konsekvenser for barns liv. Vi er derfor positive til at departementet ønsker å stille krav til master for ansatte som skal utføre kjerneoppgavene i barnevernstjenestene. LFB har lenge satt fokus på at saksbehandlere må ha relevant og god utdanning og kompetanse for å fatte vedtak i tråd med gjeldende lover og retningslinjer, og for å kunne gjøre vurderinger i komplekse saker i henhold til barnets beste.

Vi legger også merke til at forslaget innebærer at samme krav stilles til private tjenesteytere og er glade for at departementet er enige med oss i at det ikke skal ha noe å si om barn møter det offentlige eller private når de er i kontakt med barnevernet. At det stilles krav om master til leder og stedfortreder på institusjon mener vi også er positivt ettersom disse også sitter på beslutningsmyndighet og dermed stor makt over barns liv og hverdag. Vi setter pris på at krav til

institusjonene er flyttet fra forskrift til lovtekst, og at det også stilles krav til de øvrige fagansatte på institusjonene. Vi håper og tror at alt dette vil bidra til å gjøre barnas opplevelser i barnevernet enda bedre enn de er i dag. I tillegg syns vi det er fint at ansatte i barnevernet får god tid til å omstille seg og rette seg etter kravene. Da unngår vi å miste mange gode ansatte fordi de mangler riktig utdanning.

Til tross for at vi er positive på et overordnet plan er det noen ting det er viktig å påpeke. Vi legger merke til at departementet viser til at «annen relevant utdanning» kan kvalifisere for de nye kravene når det kommer til utførelsen av kjerneoppgavene i barnevernet. Vi er skeptiske til at departementet åpner for at så mange utdannelse kan jobbe som saksbehandlere. Vi er forkjempere av økt tverrfaglighet i barnevernet, men mener at det trengs god og inngående kompetanse på barnevernsfeltet for å kunne bedrive myndighetsutøvelsen disse oppgavene krever. Vi ber derfor departementet vurdere hvilke utdannelse som kvalifiserer for saksbehandlerstillinger på nytt. LFB mener at det er de barnevernfaglige mastergradene som bør kvalifisere.

I tillegg er vi bekymret for det som kan fremstå som et litt ensporet fokus på at høyere utdanning blant de ansatte er ensbetydende med et bedre tilbud til barn og unge. Et masterkrav vil etter vår mening ikke nødvendigvis bøte på det enorme arbeidspresset mange saksbehandlere opplever, og vi ber om at departementet i tillegg til kompetansekravet innfører en bemanningsnorm for det kommunale barnevernet for å sørge for at saksbehandlere har tid og mulighet til å følge opp barn på en god måte!

Vi er glade for at departementet forsøker å sørge for at studentene er sikret praksisplasser, og at samarbeidet mellom utdanningsinstitusjonene og tilbyderne er formalisert. Vi ønsker allikevel å be departementet vurdere om både innhold, lengde og evaluering av praksis er tilfredsstillende per dags dato. Teoretisk utdanning alene gjør deg som kjent ikke nødvendigvis hverken god eller skikket til å jobbe med barn, og praksisoppholdene er en fin mulighet både for studentene til å se hva slags arbeidshverdag de studerer for og for utdanningsinstitusjonene til å vurdere studentenes skikkethet. I studieåret 2018-2019 var det kun 20 av 8570 studenter som ble *vurdert* for skikkethet¹. Dette stiller vi oss kritiske til, og vi frykter at manglende skikkethetsvurderinger kan føre til at vi utdanner mennesker til å jobbe i barnevernet som ikke bør ha ansvaret for barn som trenger hjelp. Vi ber derfor departementet om å øke kravene til praksis både i mengde og evaluering. Videre mener LFB at selv om økt kompetanse er viktig i barnevernet må det ikke gå på bekostning av personlig egnethet og relasjonskompetanse. Dette er vel så viktige kvaliteter i tillegg til master. Det er viktig at dette hensynet ikke forsvinner, og vi ber derfor departementet tydeliggjøre i ny § 2-1 at personlig egnethet bør vektlegges i ansettelsesprosesser. Flere av ungdommene i LFB forteller at det viktigste for dem i møte med en saksbehandler ikke er hva slags utdanning de har, men heller at de har et godt og åpent kroppsspråk, at de er personlig egnede og har gode sosiale ferdigheter.

¹ <https://fontene.no/nyheter/fylleslag-og-terrorvits-kunne-stoppa-karrieren-til-henrik-6.487.637171.e8c7cae378>

LFB ønsker også at departementet i ny § 5-11 presiserer at langtidsturnus i størst grad vil sikre kontinuitet og stabilitet for barn på barnevernsinstitusjon. Mange av våre medlemmer har gitt tilbakemelding på at det kan oppleves svært uforutsigbart at det er andre mennesker der når de kommer hjem fra skolen enn de som var der når de dro. Barnevernsbarn har ofte økt behov for forutsigbarhet og trygge rammer, og dagturnus vil for mange oppleves utrygt. I tillegg er gode relasjoner svært viktig, og dagturnus kan være til hinder for dette.

Til slutt vil vi igjen stille oss kritiske til departementets behandling av enslige mindreårige asylsøkere. Til tross for at omsorgssentre nå har fått «den gamle» forskriften til institusjon er vi ikke imponert. Særlig ettersom de har vært omfattet av denne paragrafen tidligere. Når departementet ønsker å heve kompetansen hos de som jobber med barn og unge, men unngår å la det gjelde omsorgssentre ser vi det som fortsettelsen av en systematisk nedprioritering av omsorgstilbudet for enslige mindreårige asylsøkere. Dette er barn, ofte med traumer, som har behov for akkurat de samme rammene og gode voksne rundt seg som alle andre barn i barnevernet. Vi kan på ingen måte forstå denne differensieringen av unge med behov for trygge rammer og omsorg basert på fødeland. Vi forventer at dette rettes opp i.

2: Varsling til fornærmede eller etterlatte når barn under 15 år har begått alvorlige lovbrudd

Landsforeningen for barnevernsbarn er negative til forslaget til nye varslingsregler, og syns det er spesielt at departementet vurderer det når et juridisk utvalg har kommet fram til at reglene ikke er forenelige med barnets beste og barnets rett til medvirkning. I tillegg oppfatter vi dette som en tilnærming til strafferetten, og det går imot formålet beskrevet i barnevernloven. Barnevernet skal hverken straffe, eller beskytte samfunnet, men heller hjelpe barnet. Vi ber derfor departementet forkaste forslaget umiddelbart.

3: Regulering av bruk av sakkyndige i barnevernssaker

Landsforeningen for barnevernsbarn er positive til kompetansekravet til sakkyndige som beskrevet i kompetanse i barnevernet. Vi støtter også en bestemmelse med forskriftshjemmel som gjør at departementet kan gi bestemmelser om sakkyndiges mandater, rapporter og egenerklæringer.

Sakkyndige har en svært viktig rolle i barnevernssaker, og kan bidra til å vippe en sak i den ene eller andre retningen. Deres utredning er en del av beslutningsgrunnlaget i sakene, og det er derfor svært viktig at den sakkyndige fremstår profesjonell, at rapporten er etterprøvable og at prosessen er transparent. Det ligger allerede grobunn for mistillit i det faktum at det som regel er det offentlige som bestiller og betaler for en sakkyndigvurdering. LFB mener det vil bidra til å styrke barnas rettssikkerhet at det stilles krav til mandater, rapporter og egenerklæringer. Allikevel vil vi påpeke at vi syns det er viktig at de sakkyndige har kompetanse på området de er leid inn for å evaluere.

Konkluderende bemerkninger:

I det store og hele er Landsforeningen for barnevernsbarn glade for fokuset på kompetanse i barnevernet, og vi tror mange av disse forslagene vil bidra til å gjøre barnevernet enda bedre enn det er i dag. Allikevel er det noen ting vi ønsker at

departementet presiserer eller retter opp i. Beskrivelsen av «annen relevant utdanning» bør snevres inn slik at kun de med god barnevernfaglig kompetanse kan utføre kjerneoppgavene i barnevernet. Det bør innføres en bemanningsnorm, slik at også arbeidsmengden til saksbehandlere minker, og vi dermed bidrar i enda større grad til å få ned turnover-raten. Personlig egnethet bør vektlegges tydelig, også i lovtekst, det bør bli mer praksis i studiene, og strengere vurderinger av skikkethet. Under institusjonsparagrafen bør det presiseres at langtidsturnus er å foretrekke fremfor dagturnus, med grunnlag i barnets beste. Forslagene til ny lovtekst og forskriftsendringer bør også omfatte omsorgssentre, og vi forventer at departementet også hever kompetansekravene til ansatte på disse.

Landsforeningen for barnevernsbarn ber departementet følge anbefalingene fra Riedl-utvalget, og dermed forkaste forslaget om nye varslingsregler.

Til slutt, vi ser at det er planlagt å sette av penger til kompetanseløftet. Vi kan som organisasjon ikke gå inn på om dette er for lite eller ikke, men ønsker heller å gi en generell anmodning til departementet om at det settes av *nok*, slik at blant annet økte lønnsutgifter ikke går på bekostning av det øvrige tilbudet i tjenestene, og dermed barna.

Med vennlig hilsen
Landsforeningen for barnevernsbarn v/

Vilde Adolfsen

Kari Hurum